

२४ आठवड्यापलिकडील वैद्यकीय गर्भपातास
मान्यता देण्याकरीता स्थायी वैद्यकीय
मंडळाच्या कार्यक्षेत्र सुधारणा करणेबाबत..

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: एमटीपी-२०१९/प्र.क्र.१२६/कु.क.
बी विंग, १० मजला, गो.ते.रुग्णालय, संकुल इमारत
लो.टि.मार्ग, मुंबई ४०० ००१.
तारीख: १५ जून, २०२२

वाचा -

- १) शासन निर्णय क्रमांक: एमटीपी-२०१९/प्र.क्र.१२६/कु.क. दिनांक २४ जून, २०१९.
- २) शासन पुरकपत्र क्रमांक: एमटीपी-२०१९/प्र.क्र.१२६/ दिनांक ३० जूलै, २०१९.
- ३) आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार यांचेमार्फत भारतीय राजपत्रात प्रसिद्ध अधिसूचना जी.एस.आर ७३० (ई). दिनांक १२ ऑक्टोबर २०२१.
- ४) अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य, पुणे यांचे दिनांक १७.२.२०२२ चे पत्र.

प्रस्तावना :-

संदर्भ क्र. १ व २ अन्वये २० आठवड्यापलिकडील गर्भपाताच्या न्यायालयीन प्रकरणात मा. न्यायालयास सल्ला देण्यासाठी राज्यातील ३५ जिल्ह्यात (मुंबईसह) स्थायी वैद्यकीय मंडळाची स्थापना करण्यात आलेली आहे. संदर्भ क्र. ३ च्या अधिसूचनेअन्वये केंद्र शासनामार्फत गर्भधारणेच्या २४ आठवड्यापर्यंतच्या गर्भपातास वैद्यकीय गर्भपात कायदा १९७१ अंतर्गत वैद्यकीय गर्भपात (सुधारणा) नियम २०२१ अन्वये कायदेशीर मान्यता दिलेली आहे व गर्भधारणेच्या २४ आठवड्या पलिकडील वैद्यकीय गर्भपात करण्यासाठी राज्य शासन / केंद्र शासित प्रदेशामार्फत स्थापन करण्यात आलेल्या वैद्यकीय मंडळाची मान्यता आवश्यक आहे. त्यानुसार संदर्भ क्रमांक १ व २ अन्वये राज्यामध्ये स्थापन करण्यात आलेली स्थायी वैद्यकीय मंडळे यापुढे वैद्यकीय गर्भपात (सुधारणा) नियम २०२१ मधील कलम ३ च्या पोटकलम (२ बी) नुसार गर्भधारणेच्या २४ आठवड्या पलिकडील गर्भपातास मान्यता मिळण्यासाठी वैद्यकीय मंडळाकडे विनंती करणा-या गर्भवती महिलेची व तिच्या अहवालाची संदर्भ क्र. ३ च्या अधिसूचनेमध्ये नमूद केल्यानुसार प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तीनुसार तपासणी करून सदर गर्भवती महिलेचा वैद्यकीय गर्भपात करणे योग्य राहिल अथवा नाही याबाबत आपले मत (मान्यता अथवा नकार) देण्याबाबत तसेच स्थायी वैद्यकीय मंडळाची सुधारित कार्यक्षेत्र निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

संदर्भ क्रमांक १ व २ अन्वये राज्यामध्ये स्थापन करण्यात आलेली स्थायी वैद्यकीय मंडळे यापुढे वैद्यकीय गर्भपात (सुधारणा) नियम २०२१ मधील कलम ३ च्या पोटकलम (२ बी) नुसार गर्भधारणेच्या २४ आठवड्यापलिकडील वैद्यकीय गर्भपातास मान्यता मिळण्यासाठी वैद्यकीय मंडळाकडे विनंती करणा-या गर्भवती महिलेची व तिच्या अहवालाची त्यांना प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तीनुसार तपासणी करून सदर गर्भवती

महिलेचा वैद्यकीय गर्भपात करणे योग्य राहिल अथवा नाही याबाबत आपले मत (मान्यता अथवा नकार) देण्यासाठी कार्य करतील व त्यांची सुधारित कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे राहिल,

- १) वैद्यकीय गर्भपात (सुधारणा) २०२१ मधील कलम ३ च्या पोटकलम २ (बी) नुसार गर्भधारणेच्या २४ आठवड्या पलिकडील वैद्यकीय गर्भपातास मान्यता मिळण्यासाठी वैद्यकीय मंडळाकडे विनंती करणाऱ्या गर्भवती महिलेची व तिच्या अहवालाचे परीक्षण करणे.
- २) वैद्यकीय गर्भपात (सुधारणा) नियम २०२१ मधील कलम ३ च्या पोटकलम २ (बी) नुसार गर्भधारणेच्या २४ आठवड्या पलिकडील वैद्यकीय गर्भपातास मान्यता मिळण्यासाठी वैद्यकीय मंडळाकडे विनंती प्राप्त झाल्यापासून ३ दिवसांच्या आत मान्यता अथवा नकार याबाबतचे वैद्यकीय मंडळाचे मत फॉर्म-डी मध्ये देणे.
- ३) वैद्यकीय गर्भपात (सुधारणा) नियम २०२१ मधील कलम ३ च्या पोटकलम (२ बी) नुसार गर्भधारणेच्या २४ आठवड्या पलिकडील वैद्यकीय गर्भपातास मान्यता मिळण्यासाठी वैद्यकीय मंडळाकडे विनंती केल्यानुसार वैद्यकीय मंडळाने मान्यता दिल्यास, अशी विनंती प्राप्त झाल्यापासून ५ दिवसांच्या आत वैद्यकीय गर्भपाताची प्रक्रिया योग्य समुपदेशनासह व सुरक्षिततेच्या सर्व खबरदारीसह मान्यताप्राप्त वैद्यकीय गर्भपात केंद्रात पार पाडली जाईल याची खात्री करणे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२२०६१५१३२४२३८११७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(निलेश फाळके)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
३. मा.मंत्री, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.राज्यमंत्री, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.मंत्री / राज्यमंत्री (सर्व)
६. मा.अप्पर मुख्य सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

७. मा.अप्पर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव (सर्व विभाग), मंत्रालय, मुंबई
८. आयुक्त, आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, राष्ट्रीय आरोग्य अभियान, मुंबई.
९. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१०. अधिष्ठाता, शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, धुळे / जळगाव/सोलापूर/कोल्हापूर/सांगली/ लातूर/बीड/नांदेड / अकोला/ यवतमाळ/ गोंदिया / चंद्रपूर
११. जिल्हा शल्य चिकित्सक, जिल्हा रुग्णालय ठाणे / पालघर / रायगड / नाशिक / नंदुरबार / अहमदनगर/सातारा / सिंधुदुर्ग / रत्नागिरी / जालना / परभणी / हिंगोली /उस्मानाबाद/वाशिम /अमरावती/बुलढाणा/ वर्धा/ भंडारा/ गडचिरोली
१२. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१३. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, मुंबई
१४. सह संचालक, अर्थ व प्रशासन, आरोग्य सेवा आयुक्तालय, मुंबई
१५. अतिरिक्त संचालक, आरोग्य सेवा, राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पुणे
१६. उप संचालक, आरोग्य सेवा, परिमंडळ (ठाणे, पुणे, कोल्हापूर, नाशिक, औरंगाबाद, लातूर, अकोला व नागपूर)
१७. निवडनस्ती (कु.क.)